Бр. 66. У Новом Саду, у четвртак 22. марта (4 априла) 1912. Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

Лист српске народне радикалне странке.

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

Издање „Рада“ дион. друштва у Руми.

Шта је ново?

Данас се у Бечу и у Берлину веома много говори о престолонаследниковом — престолонаследнику. Као што је познато, наследник престола Фрањо Фердинанд није се оженио из владарске куће, па се по неким дворским правилима, одрекао престола у име своје деце. После њега не би дошао његов најстарији син, него син његовог млађег брата, Карл Франц Јосиф. Тако је данас утврђен ред.

Тај ред многима не иде у главу. Како то да деца из законитог брака губе право очево само зато, што им мати није из владарске куће. То ни у једном закону нема. Али не схваћа то тако само, што рекли „прост народ“, него и у самој краљевој породици су у томе подељена мишљења.

Сад, кад је био немачки цар Вилхелм у Бечу, донеле су поједине новине, да је он наговорио нашег владара, да промене утврђени ред у наследству престола, и да после наследника престола Фрање Фердинанда дође на ред његов најстарији син. У то су многи и поверовали, јер говоре, да немачки цар живи веома добро са нашим наследником престола Фрањом Фердинандом, и да они имају већ неке нарочите планове за будућност.

Но „Берлински Локаланцајгер“ побија ту вест и вели, да немачком цару није никада пало ни на памет, да се меша у унутарње ствари Хабсбуршке монархије.

Да ли се у ту ствар мешао или није мешао немачки цар, то се не може знати, али да међу члановима царске породице у том питању не постоји једнако мишљење, то стоји. И најгоре је то, што у тој ствари у будућности може да дође до врло оштрих трзавица, које ће највише шкодити народима монархије.

* * *

У исти мах, кад су новине писале, да се немачки цар заузимао за сина наследника престола, у тај мах су писале некоје новине, да је саксонски краљ зато био код нашег владара да говори у противном правцу. Он се, кажу, заузимао да остане ред како је утврђен и после Фрање Фердинанда не дође на престо његов син, него Карл Фрањо Јосиф. У то су многи веровали, јер је Карл Фрањо Јосиф нећак саксонског краља. (Сестра саксонског краља Марија Јозефа је мати надвојводе Карла).

Сада побијају и ту вест. Али како? Кажу, да је саксонски краљ био да се заузима за свог нећака, али у другој ствари а не због престола, јер је ред престола утврђен.

Па каква је била та друга ствар? Кажу, други наследник престола, дакле престолонаследников престолонаследник Карл, врло је незадовољан са својим стањем. Његова мати Марија Јозефа, волела би да јој је син у Бечу или у близини Беча. Али њега држе увек некако далеко од Беча. Па сад кад се оженио преместише његову драгонску сотнију у Коломеју, на крајњој источној граници Галиције. Официри сматрају премештај онима за казну и сваки стрепи да оде тамо. Млада супруга надвојводе Карла неће да живи у оном најзабаченијем гарнизону, и кад није било иначе могуће израдити премештај и кад су сви други покушаји остали без успеха, дошао је саски краљ да лично моли владара да преместе његовог нећака у Беч или ближе Бечу, јер није ништа скривио, да га казне?

Изгледа заиста, да она неприродност у наследном реду изазива заиста већ трзавице. Већ сад, а како ли ће тек доцније.

* * *

Долази питање: како ће и на који начин Куен да протури кроз угарски сабор војену реформу? Како ће да угуши опструкцију.

Занимљиво је, да и најпреведенија мунгови не могу да измисле никакав „згодан покор“. Покушавали су већ свакојако па није ишло. Једино се уздају у Тису, не би ли он измислио, како да изиграју закон, па ако никако не иде, а оно насиљем. Него је и опозиција на опрезу.

Јуче је Куен у сабору нагласио, као да неће бити у сабору насиља, него ће бити нови избори. Казао је: што је год нездраво, треба истиснути из сабора. И то вољом народа. Може се догодити, да ће се апелирати на народ.

Из редова опозиције почеше да вичу: шта, биће нових избора? Али да не буде подмећивања и жандара.

Познато је, да без тога код нас нема избора. Но ипак, не може се лако веровати, да ће доћи до нових избора. Не могу се сваки дан бацити толики милијони, нити извршити толика насиља. Није ни то лако. А ма како да теку избори, опозиција би ушла у сабор и опет бар у таквом броју, као сада, и опет би почела понова опструкција.

Врло је вероватно, да је Куен говорио, како ће можда бити нових избора, само зато, да опозиција олабави у опструкцији, да много не размишља о њој па да главну пажњу скрене на другу страну, и онда уједаред и изненада да је куеновци каквим насиљем у сабору — изиграју.

Иначе би Куен отворено изнео свој програм. Изнео би да ће сигурно бити распуштен сабор и расписани нови избори. Или би ћутао, па да изненади.

Ово његово, „можда“ по свој прилици само је — варка.

Политички положај у Будимпешти.

Писмо уредништву „Заставе“.

Куен је нешто уситнио. Не иде му за руком онако, како би он хтео. Сад је почео да прети распустом сабора и новим изборима посланика, иако није тајна, да он није добио од краља овлаштење за распуст сабора. Њему је издата заповест, да са садашњом саборском већином спроведе војену реформу. Опозиција му се смеје у очи и не боји се његових претњи.

Сабор је одгођен до 30 марта (12. априла) о. г. Али неће моћи дуго да ради, јер се морају одржати и делегације. Куеновци морају да изгласају прорачун за заједничке трошкове. Мораће да изгласају поверење и војном министру Ауфенбергу, кога су до скора нападали. Така је судбина мунговска Морају да лижу, што су пљували.

Бечки листови поричу, да је краљ претио оставком. Друго је било на аудијенцији. **Краљ је претио, да ће распустити сабор и наредити нове изборе посланика са геслом: опште, једнако и тајно бирачко право.** Кад је то чуо Куен, позвао је у Беч министре. Тада су решили, да напуштају револуцију о сазиву резервиста, само да се одрже на власти. Да би пак прикрио прави узрок мунговског узмицања, Куен је протурио вест о краљевој претњи са оставком.

Бечки листови тврде, да криза није решена, него је само одложена. „Рајхспост“ напада Куена, што је у саборску расправу увукао краљеву особу. Куен је опасност за монархију, па зато је постао немогућ. Треће Куеново министарство је комедија заблуда, а четврто би била права лудост. Ово Куеново ускршње министарство неће бити дуга века већ и зато, што је Куен претећи краљевом оставком представио престолонаследника као баука, који је у стању да погази све законе. То му престолонаследник неће опростити. Куен се заплео и забатргао. Ни мунговске молитве му неће помоћи.

Свевид.

Комесаријат у Хрватској и Славонији.

У Будимпешту стигле су из Загреба вести, да је званични лист у среду после подне донео краљево ручно писмо, *којим је бан Цувај именован за краљевског комесара у Хрватској и Славонији са неограниченом влашћу. Према томе не може бити ни речи о распису нових избора посланика.* Уједно званични лист је донео прокламацију краљевског комесара Цувја, у којој је изнео узроке, који су изазвали ово изванредно наређење. Ово доносимо по пештанским листовима. Ми још нисмо примили извештај, који би ову вест потврдио, али је вероватно, да ће тако бити.

Талијанско-турски рат.

Из Цариграда јављају, да су посланици неких великих сила незванично поднели турској влади овај предлог за мир: Италија нека изабере Триполис или Бенгази, али ма коју да изабере од тих двеју покрајина, мора јој дати устав сличан египћанском. Има још један предлог: Италија нека задржи приморје, које је заузела, али мора да призна султанов суверенитет у верским пословима, да преузме на себе сразмерни део турског државног дуга и да плати Турској ратну одштету, коју установи изборни суд. Турски министарски савет јошњаје донео своју одлуку. Турски сенатор Бостани преговара у Петрограду са руским министром спољних послова Сазоновим. Он је изјавио, да ће Турска учинити уступке Италији, али неће се одрећи суверенитета. Кад нови руски посланик стигне у Цариград, отпочеће преговори међу посланицима великих сила гледе склапања мира са Италијом. Велики везир поднео је оставку.

Политички преглед.

— Вођа народне странке у Египту, Фарид беј, држао је ових дана говор, који је уперен против енглеске владе. У том говору прети Фарид беј, а по његовом ратоборном говору могло би се закључити, да се спрема завера. Прваци народне странке преслушани су, а у писарници народне странке заплењени су разни списи. Фарид беј отпутовао је у Европу, да ради за ослобођење Египта од енглеског туторства, али је обећао, да ће се одмах вратити, чим суд покрене поступак против њега.

— Из Шангаја у Кинеској јављају, да су др. Сујачен и чланови привремене републиканске владе дали оставку и предали државне печате. Сујачен је том приликом држао говор, у коме је изјавио, да је између јужне и северне Кинеске постигнут споразум, па стога он и другови дају оставке. Седиште кинеске владе биће у Пекингу. Сујачен ће путовати по Кинеској и поучавати народ у начелима републиканске владавине.

— Француска и Шпањолска споразумеле су се гледе Марока. Шпањолска ће напустити пределе реке Ирге и Француској уступа доста уско земљиште, куда ће пролазити железница од Феза до Тангера. Као накнаду добиће Шпањолска велико земљиште на северу.

Српске народне црквене автономије.

Пишу нам из *Стапара*: Наша црквена скупштина у својој седници од 20. марта о. г. решила је на предлог Саве Кончина једногласно, да се придружи протесту новосадске српске прав. црк. општине против синодалног штатута.

*

Пишу нам из *Карловца*: Овдашња црквена скупштина решила је 18 марта о. г. на предлог Миле Куге, трговца, да протестује против синодалног штатута.

*

До сада је против синодског штатута протестовао велики митрополијски народни збор у Новом Саду, народни зборови у Вел. Кикинди, Перлезу, Куману и Будимпешти, архидијецезална епарх. скупштина, клуб срп. радикалне организације у Будимпешти и 132 црквене општине. У архидијецези је протестовало 39, у вршачкој епархији 38, у бачкој 27, у темишварској 20, у будимској 6, у пакрачкој 1 и у горњокарловачкој 1 општина.

Државни приходи краљевине Србије.

Државни приходи изнели су 1911. године 131 милијон 710 хиљада и 187 динара, а расходи 108 милијона 587 хиљада и 251 динар. *Према томе* **вишак износи 23 милијона 122 хиљаде и 936 динара.** Укупан приход монопола изнео је 42 милијона динара, за 5 милијона више него 1910. године. Укупан приход свих монопола и царине био је 57 и по милијона динара. На руковање издато је 9 милијона, на отплату дуга 32 и по милијона динара. Према томе од монопола и царине остало је сувишка 16 милијона динара, која је свота предата министру финансија. Доиста су ово сјајни успеси, који показују да Србија лепо напредује.

Забава женске читаонице у Новоме Саду.

Други дан Ускрса о. г. приређује овдашња женска читаоница „Посестрима“ забаву с игранком и позоришном представом у великој дворници Ковачевог (пређе Мајеровог) хотела, уз пријатељско суделовање гђе Делфе Ивана Иванића, г. Јефте Душановића, занатлијског певачког друштва „Невен“ и српског ратарског црквеног певачког друштва. Програм је леп и одабран. Дилетанти и дилетанткиње приказаће шаљиву игру „*Заробљени сватови*“ од Гребостреја. Улазнице се могу добити у књижарници Св. Ф. Огњановића, а на дан забаве увече на каси.

Жалосна статистика.

У Хрватској и Славонији су здравствене прилике лоше. Има тек неколико стотина лечника. У 22 вароши има сталних лечника, а 176 општина тек у заједници са другим општинама могу да издржавају лечника. По један лечник долази у модрушкоречкој жупанији на 20 хиљада, у личко крбавској на 20 хиљада, у загребачкој на 32 хиљаде, у вараждинској 26 хиљада, у беловарско-крижевачкој на 20 хиљада, у пожешкој на 25 хиљада, у сремској на 18 хиљада и у вировитичкој на 15 хиљада душа.

Кратке вести.

— Један средњошколац у Бечу бацио се каменицом на аутомобил, у коме се возио надвојвода Рајнер, али није погодио. Ђак је ухапшен.

— У Кечкемету је било више земљотреса, али је у Цеглиду, Нађкерешу и Кечки био земљотрес јачи. Штете није било, него су само ствари покренуте с места.

— Већином гласова решено је, да се угљарски штрајк у Енглеској продужи, а може трајати још две недеље дана.

— Више политичких листова у Прагу заплењено је због извештаја о Куеновој аудијенцији, у којој је наводно краљ претио оставком.

— На острву Ошимо у Јапану почео је да ради вулкан Михарајана.

— Руски сабор усвојио је предлог, да се и женама дозволи, да буду адвокати.

— Начелник општине Лескаве у Чешкој ухапшен је под сумњом, да је из тамошње штедионице украо 15 хиљада круна.

— У Парцу (код Темишвара) умр'о је српски свештеник Константин Јовановић у 78. години живота свог. Вјечнаја му памјат!

— Париска полиција ухапсила је 4 адвоката, који су осумњичени, да су саучесници у превари, коју је извршила Аргентинска Банка.

— Суд у Паризу осудио је једног новинара на 2 месеца затвора и 4000 круна глобе због тога, што је милионара Едварда осумњичио, да је своју жену бацио у воду, где се удавила.

— Из препарандије у Кастви (Истра) иступило је 30 хрватских ђака, међу њима и штипендисте, али су добили помоћ од хрватског друштва.

— Стрељачки савез послао је златну медаљу краља Петра Боривоју Милошевићу, члану ђачке стрељачке дружине у Паковрачу код Чачка као награду за успех у стрељању.

— Ускоро ће се у Србији извршити избор државних питомаца, који ће у Француској учити летење, а после тога уредити крилатичко одељење српске војске.

— Из Србије ће на свесоколском слету у Прагу учествовати 500 сокола.

— Српски престолонаследник Александар изјавио је удовици Османа Ђикића саучешће.

— Берлински „Националцајтунг“ јавља, да Аустрија појачава своју војску на граници према Новопазарском Санџаку, а састављена је поглавито из Немаца и Мађара.

Брзојави „Застави“.

Стигли 4. априла.

Кнез Борис у Београду.

Београд. Један овдашњи лист јавља, да ће бугарски престолонаследник Борис о Ускрсу доћи у Београд, да врати посету српском престолонаследнику. Са њиме ће у Београд доћи и брат му Кирил, а пратиће их ђенерал Марков са више млађих официра. Из Београда ће бугарски принчеви отићи на Цетиње.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Трговина.

Будимпешта, 3. априла 1912.
(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж средње каквоће 19 к. 40 п. до 19 к. 60 п.

Јечам за храну 19 к. 20 п. до 19 к 40 пот.

Јечам за кување пива 19 к. 40 п. до 19 к. 90 п.

Са житне пијаце у Б-Пешти.

У трговини са готовом робом била је понуда умерена, а тражња добра. Продано је 15.000 центи пшенице по 5 потура скупље. Цене су биле ове: пшеница потиска К 23·60 до 23·80, бачка К 23·26; раж К 20·—, зоб К 19·70—20·—, кукуруз К 17·85. У трговини на рок прављени су оваки закључци: пшеница за април К 22·74, за мај К 22·80, за октобар К 21·66; раж за април К 20·20, за октобар К 17·68; зоб за април К 19·54, за октобар К 16·84; кукуруз за мај К 17·58, за јули К 17·50. Довезено је у Будимпешту 2743 центе пшенице, 300 ц. ражи, 257 ц. јечма, 5683 ц. зоби и 4257 ц. кукуруза, а извезено је: 1121 цента пшенице, 13.422 ц. зоби, 12.666 ц. кукуруза, 17.777 ц. брашна и 3877 ц. мекиња.

Тодор Милинковић
пекар у Черевићу
потребује
СТАРИЈЕГ МОМКА
за мешење леба са мајом, који треба да је тачан и вешт у свом послу, тако, да може сам водити радњу. — Место је стално; плата је добра. Ступити може одмах. 496 1—3

ЗЕМЉЕ НА ПРОДАЈУ!
Имадем на продају посед од 106 јутара комасиране земље у једном комаду, која је раздељена на ДВА САЛАША од којих је један 55 јутара велики са новосаграђеном кућом од 19 фати дугачком од ТВРДОГ МАТЕРИЈАЛА зиданом и 1 чардак 14 метара дугачак са лепом баштом и воћем. Други салаш је 51 јутро велики са кућом од 14 фати и штале са шупама од 16 фати и 2 чардака од 5—6 фати дугачки СВЕ од ТВРДОГ МАТЕРИЈАЛА сграђено са лепим воћем и зиданим бунаром. — Земља лежи под планином на равном положају у Славонији на главној прузи између Земуна и Загреба близу станице. — Земља је посејана са озимним усевима 42 јутра, са вобљу 10 јутара а остало је све за кукуруз. Имање је оптерећено са 40 хиљада круна са *амортизацијом* у Загребу.
Озбиљни купци нека се писмено обрате са приложеном марком од 10 филира за одговор на власника:
ДУШАНА АЗЛЕНА,
416 3 4 Стара Пазова (Срем).

ОЛАЈ ЗА ЈЕЛО ОД РЕПИЦЕ.
Сваки онај трговац који у својој трговини продаје олај за јело расцитује се где би могао добити чиста и добра олаја од репице, наравно да чистог и доброг олаја може добити само код произвађача јер ће га тамо добити увек свежег а особито када је произвађач Србин, који зна да на олај пази, да га несипа у кој екакве дрвене суде од којих олај добије покварен укус и разне мирисе, стога Вас данашњим упозорујемо да код нас можете добити сваку количину увек свежег олаја прве каквоће уз умерене цене. — С поштовањем
Ђока Недучин и Син.
Велика Кикинда.
117 3—10

:: :: За своју :: ::
ШПЕЦЕРАЈСКУ ДЕЛИКАТЕСА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНУ
потребујем
1 СТАРИЈЕГ МЛАЂЕГ **ПОМОЋНИКА**
који у радњу ступити могу одмах.
Љубомир Стефановић
482 2—6 Вршац.

У суботу пре подне 30. марта по рим. кал. на путу од Иригa до Новог Сада изгубио сам из аутомобила једну нову гуму за точак.
Ако је ко нађе, молим да ми је уз награду врати.
Нови Сад, 1. априла 1912. 490 1-2
Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН.

ЧУДО ОД БУКВАРА!
Из овога буквара научи и **најстарији** човек **за 12 дана да чита** и пише. А премда има у буквару још 70 слика и много лепих и поучних приповедака, то је врло згодан за читање и онима који знају читати. **Имам преко 1000 признања.** Ко ми пошаље са поштанском упутницом 70 потура (филера) тај добија буквар са плаћеном поштарином. 1850 24—30
У Америци продаје ове Буквре: Woja Jowanowich, 621 So. Third Strect. Steelton Pa.
Љубомир Јовановић
шк. управитељ учитељ.
Хомоксил Temes m.

Слане и Суве РИБЕ
имадемо већу количину **СЛАНЕ РИБЕ**, коју нудимо јефтино и то: Руску Таранку, Деверику средњу, Деверику крупну, Смуђа, Штуку, Шарана крупног, Сома у шницле сеченог.
На захтев шаљемо поштом и железницом. 156 4—8
Петровић и Пантић
Вршац (Versecz).

СВОЈУ КУЋУ
У ВРШЦУ Јарак улица,
:: **близу старе поште** ::
улица, у којој постоји мешовита трговина више од 50 година са свим потребним магазинима, подрумом и засебним станом, издајем под кирију одмах. Упитати власника куће
Милана Милановића
236 7—8 гвожђара у Вршцу.

ЈЕФТИН ЗАЈАМ
5½ % сталне камате
може се добити на обвезницу код
Стевана Шафрања
Sáfrány István
3001 10—10 Törökbecse.

НА ПРОДАЈУ
20 кошница ЂЕРЗОНКИ,
једну плајдер-машину, као и једну за топљење воска машину. Продају се из слободне руке по умереној цени. — За адресу упитати администрацију „Заставе“. 415 2-3

ЗА СВОЈУ БЕРБЕРСКУ РАДЊУ
потребујем доброг
МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА,
плата и зарада ДОБРА.
СЕРГИЈЕ ИВАНИЋ
1—2 465 фризер, ДАЉ.

Најбољи Српски производ!
Прво опробај па онда говори!
па ћеш се уверити да је 356 1—
ГУСЛАРЕВ КРЕМ
за обућу најбољи.
Разашиље Г г. трговцима и препродавцима поштански пакет од 7 dtr за 11. — круна franco на пробу даље нудимо своје остале производе. Негер крем, кућевна, шарена и жута Сапуна, Воштаних, Стеаринских и подрумских свећа, соде и киселине.
I-ва Вел. Бечкеречка творница сапуна и свећа
ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК